

მიგრაციული პროცესები მსოფლიოსა და საქართველოში

DOI - 10.36962/ecs105/3/2022-411

ანა ბარათაშვილი

სტუ დოქტორანტი.

baratashvillian@gmail.com

რეზიუმე

მიგრაცია ადამიანთა არსებობის დასაწყისიდან გახდა ცხოვრების განუყოფელი ნაწილი. მიგრაციის ძირითადი მამოძრავებელი ძალა, უკეთესი ცხოვრების პერსპექტივებია. წინარეისტორიულ ხანაშიც კი, ადამიანთა გადაადგილების მიზეზი იყო სიცოცხლისთვის, ნადირობისთვის, მოსავლის დასათესად და ა.შ. უფრო ხელსაყრელი ტერიტორიების პოვნა და მათი ათვისება.

სამწუხაროდ მიგრაციის ისეთი მიზეზებიც არსებობს, რომელთაც იძულებით გადაადგილებას უწოდებენ. ასეთებია: სტიქიური უბედურება, სამოქალაქო და ქვეყნებს შორის ომი. ხშირ შემთხვევაში სამშობლოს დატოვების მიზეზად პოლიტიკური დევნა სახელდება. მსოფლიო სტატისტიკის მიხედვით, სხვა ქვეყნებისათვის თავშესაფრის მიღების განაცხადებებში საკმაოდ ხშირად არის მითითებული, რომ ადამიანები იძულებულნი არიან, საკუთარი სამშობლო დატოვონ არატრადიციული ორიენტაციის, რელიგიური უმცირესობებისა და აზრთა სხვაობის გამო. ისინი მხოლოდ იმიტომ განიცდიან დევნას და ცხოვრობენ ფიზიკური განადგურების შიშით, რომ საზოგადოების ძირითადი მასისგან განსხვავდებიან. ზემოთ ჩამოთვლილი შემთხვევების განხილვისა და დადასტურების შემდეგ თავშესაფრის მაძიებელ პირებს ენიჭებათ იურიდიული სტატუსი-ლტოლვილი. ლტოლვილის სტატუსის მქონე ადამიანები ხდებიან იმ ქვეყნების მოქალაქეები, სადაც ფიქრობენ, რომ მათი უფლებები უფრო მეტად დაცული იქნება.

ბოლო ათწლეულების განმავლობაში ემიგრაციაში წასული ადამიანების რაოდენობის უწყვეტი ზრდა, ბევრმა მიზეზმა განაპირობა. მათ შორის: ტექნოლოგიურმა მიღწევებმა, ინტერნეტთან წვდომის გამარტივებამ, უვიზო მიმოსვლის რეჟიმების ამოქმედებამ და ერებს შორის თანამეგობრობამ, ეს მიზეზთა ის მცირეა ჩამონათვალია, რომელმაც უფრო გააადვილა ემიგრაციაში წასვლის გადაწყვეტილების მიღება. ემიგრაციაში წასვლის უპირველეს მიზეზად როგორც საქართველოში, ასევე მთელ მსოფლიოში ფინანსური კეთილდღეობის მიღება რჩება.

საკვანძო სიტყვები: ემიგრაცია, ეკონომიკა, სტრატეგია, მსოფლიო, საერთაშორისო ურთიერთობები, ლტოლვილი. მოსახლეობა.

შესავალი

თანამედროვე მიგრაციულ პროცესებში ჩართულია მსოფლიოს თითქმის ყველა კონტინენტი და რეგიონი. მიგრაციის პროცესების მართვა და რეგულირება ბოლო რამდენიმე ათწლეულის მანძილზე არის თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი და სადავო ასპექტი.

მიუხედავად იმისა, რომ მიგრაცია ყოველთვის იყო თანამედროვე მსოფლიოს მნიშვნელოვანი პრობლემა, მიგრაციით გამოწვეულ ასპექტებს 21-ე საუკუნის დასაწყისამდე არ მიუღია სათანადო გაშუქება და საბოლოო ჯამში მიგრაციულმა პროცესებმა კოლოსალური მასშტაბები შეიძინა არა მხოლოდ საქართველოში, არამედ მთელ მსოფლიოში. 2018 წლის მონაცემებით საერთაშორისო მიგრანტების რაოდენობამ დაახლოებით 255 მილიონ ადამიანს გადააჭარბა, ხოლო ქვეყნების შიდა მიგრაციამ კი თითქმის 800 მილიონს მიაღწია (აღნიშნულ ციფრებში მითვლილია ლტოლვილთა და თავშესაფრის მაძიებელთა გარკვეული ნაწილი).

ძირითადი ტექსტი

მსოფლიოში მიმდინარე მოვლენებმა და განსაკუთრებით კი ევროპაში არსებულმა კრიზისმა, კიდევ ერთხელ აშკარად აჩ-

ვენა აღნიშნული ფენომენის სირთულე და ცხადყო, რომ აუცილებელია ამ პროცესების მოგვარებაში ჩართულ იყოს მთელი მსოფლიოს საზოგადოება და აუცილებელია თანამშრომლობა როგორც რეგიონულ, ისე გლობალურ დონეზე. მიგრაციასთან დაკავშირებული პრობლემების მოგვარებაში აქტიურად არის ჩართული ისეთი მნიშვნელოვანი საერთაშორისო ინსტიტუტები, როგორებიცაა შრომის საერთაშორისო ორგანიზაცია (ILO), მსოფლიო ბანკი (WB), ლტოლვილთა უმაღლესი კომისრის ოფისი (UNHCR), გაეროს სპეციალიზებული სააგენტო - განათლების, მეცნიერების და კულტურის საკითხებში (UNESCO), აუცილებლად ცალკე უნდა აღინიშნოს, მიგრაციის საერთაშორისო კომისია (IOM) ის არის ყველაზე მნიშვნელოვანი ორგანიზაცია, რომელიც შეხებაშია მიგრაციის საკითხებთან. მიგრაციის საერთაშორისო ორგანიზაცია მუშაობს როგორც სამთავრობო, ასევე არასამთავრობო და მთავრობათაშორის ორგანოებთან. ის დაარსდა 1951 წელს და მისი წევრი სახემნიფოების რაოდენობა 170-მდეა. საინტერესოა ისიც, რომ IOM 2016 წელს, მისი არსებობის სამოცდამეხუთე წელს გაეროს ნაწილი გახდა. საერთაშორისო მიგრაციის მნიშვნელოვან საკითხებსა და პრობლემებთან დაკავშირებით, ყველაზე ავტორიტეტული დოკუმენტია 2003 წელს ჟენევაში დაარსებული (GCIM) საერთაშორისო მიგრაციის გლობალურ კომისიის მიერ გამოქვეყნებული მოხსენება, რომელის სახელწოდებაა: „მიგრაცია ურთიერთადაკავშირებულ სამყაროში და მოქმედების ახალი მიმართულებები. აღნიშნულ დოკუმენტში თავმოყრილია ისეთი ძირითადი საკითხები და პრობლემები, როგორიცაა მიგრაციის მზარდი დინამიკა, მსოფლიო შრომის ბაზარზე არსებული ვითარება, არალეგალური მიგრაციული პროცესები და მათგან გამომწვეული პრობლემები, მიგრანტების უფლებები და მოთხოვნები. გარდა ამისა, მსოფლიოს ერთ-ერთმა ყველაზე მნიშვნელოვანმა ფინანსურმა ინსტიტუტმა - მსოფლიო ბანკმა თავის მიერ განსახორციელებელ მიმართულებებში საკმაოდ მნიშვნელოვანი ადგილი დაუთმო საერთაშორისო მიგრაციისა და ფულადი გზავნილების საკითხებს. [1]

ჩვენს ქვეყანაში მიგრაციის მართვის სფეროში მნიშვნელოვანი ნაბიჯები იქნა გადადგმული ევროკავშირის მხარდაჭერით. შემუშავდა მიგრაციის მართვის სხვადასხვა სტრატეგიები, სხვადასხვა ევროპული ქვეყნების მაგალითზე და ა.შ. რაც ყველაზე მთავარია ჩამოყალიბდა მიგრაციის საკითხთა სამთავრობო კომისია. (2010 წ) [2;3]

საქართველოში, ისევე როგორც სხვა ქვეყნებში ემიგრაციის გამომწვევი მიზეზები ერთნაირია: ეს უმეტეს შემთხვევებში არის საქართველოს ბაზართან შედარებით უფრო მაღალი ფინანსური ანაზღაურების სურვილი. თუმცა, არსებობს სხვა ტიპის ემიგრაციის მიზეზები, აღსანიშნავია, რომ მათი რაოდენობა საკმაოდ მცირეა. ერთ-ერთია სამედიცინო მომსახურების მიღების მიზნით მიგრაცია და დასავლური/ამერიკული განათლების/პრაქტიკის მიღების სურვილით გამომწვეული მიგრაცია. სამწუხაროდ, საქართველოს არცთუ ისე შორეულ წარსულში იყო პერიოდი, როდესაც ემიგრაციის გამომწვევი მიზეზი ძირითადად იყო ქვეყანაში არსებული მძიმე ვითარება, არასტაბილური პოლიტიკური ფონი, შიდა დაპირისპირება, სამოქალაქო ომი და ამ ფაქტორებიდან გამომდინარე- მაქსიმალურად გაზრდილი კრიმინალი. უნდა აღინიშნოს ის გარემოება, რომ აღწერილი ვითარების გამო მოსახლეობის მიგრაცია ძირითადად ყოფილ პოსტსაბჭოთა სივრცეში ხდებოდა. ამჟამად კი, მოსახლეობის ძირითადი მასა ევროპასა და ამერიკის შეერთებულ შტატებში ცდილობს გადასახლებას. თუმცა 2019 წლის მონაცემებით, ჩვენი ქვეყნიდან ყველაზე მეტი ემიგრანტი მაინც რუსეთში იმყოფება. [4;5]

აუცილებლად უნდა აღნიშნოს, ის ფაქტი, რომ ბოლო წლებში შესამჩნევი გახდა ემიგრანტების უკან-საქართველოში დაბრუნება, მართალია მათი რაოდენობა არ აჭარბებს ქვეყნიდან გამსვლელების რაოდენობას, თუმცა შესამჩნევად მოიმატა უკან დაბრუნებულთა რიცხვმა. როგორც ზემოთ აღვნიშნე, ქართველი ემიგრანტების უმეტესობა იძულებული გახდა დაეტოვებინა, როგორც საკუთარი ქვეყანა, ასევე ოჯახები და ახლობლები ფინანსური უზრუნველყოფისათვის. დღეს კი მათი უმეტესობის ძირითად მიზანს, უკვე მიღწეული კეთილდღეობისა და მეტ-

ნაკლებად ფინანსური დამოუკიდებლობის დონის შენარჩუნება წარმოადგენს. სწორედ ამიტომ არ არის განსაკუთრებით მზარდი უკან დაბრუნებულთა რიცხვი. [6]

ბოლო ათწლეულების მანძილზე დაჩქარდა ურბანიზაციის პროცესი, რაც პირდაპირ უკავშირდება სოფლებში მოქმედუნარიანი მოსახლეობის შემცირებას. სოფლების დაცლა ძირითადად გამოიწვია დიდ ქალაქებში არსებულმა სამშენებლო ბუმმა, რის გამოც გაიზარდა მოთხოვნა შედარებით დაბალი კვალიფიკაციის, უმაღლესი განათლების დიპლომის გარეშე მყოფ შრომისუნარიან მამაკაცებზე. სწორედ ქალაქში დასაქმებისა და „უკეთესი ცხოვრების“ პერსპექტივამ გამოიწვია სოფლებში მიმდინარე პროცესები. მასიურად მოხდა ქმედითუნარიანი მოსახლეობის გადინება, რის გამოც ავტომატურად შეფერხდა სოფლის მეურნეობის განვითარება. მუშახელის არ არსებობის გამო მიუხედავად დარჩა, სხვადასხვა ხილის ბაღები, ვენახები, ბოსტნეული და პარკოსანი მცენარეები. აღნიშნული პრობლემის გამო ვერ მოხერხდა პროდუქტის მოთხოვნისა და მიწოდების დარეგულირება, რამაც გაზარდა იმპორტულ საქონელზე მოთხოვნა.

საყოველთაოდ ცნობილია, რომ ემიგრაცია უპირველეს ყოვლისა უკავშირდება სტაბილურ ფულად გზავნილებს უცხოურ ვალუტაში. ხშირ შემთხვევაში, საქართველოში შემოსული ვალუტის უმეტესი წილი სწორედ ემიგრანტების ფინანსურ გზავნილებზე მოდის (განსაკუთრებით ბოლო 2 წლის მანძილზე, როდესაც მსოფლიო პანდემიამ შეაფერხა ტურიზმი არა მარტო საქართველოში, არამედ მთელ მსოფლიოში). გარდა ფულადი გზავნილებისა, ემიგრაციას სხვა დადებითი მოვლენებიც ახლავს თან. შედარებისათვის განვიხილოთ იაპონიის მაგალითი: იაპონია ალბათ მთელ მსოფლიოში ყველაზე მონოეთნიკური სახელმწიფოა, მისი მოსახლეობის 98%-ზე მეტი თავად იაპონელია. 1,9% კი მიმდებარე კუნძულების მაცხოვრებლები არიან. მხოლოდ 0,1% შეადგენს სხვა ერების წარმომადგენლები. [7]

ამომავალი მზის ქვეყანა მთელი თავისი არსებობის მანძილზე ზედემტად დახურულიც კი იყო. იაპონია ყოველთვის იყო გამორჩეული ძალიან მკაცრი მიდომებით მიგრაციული პროცესე-

ბი მიმართ, რაც ითვალისწინებდა უცხო ქვეყნის მოქალაქეების შესვლის შეზღუდვას და იაპონიის მოქალაქეების ქვეყნიდან თავისუფლად გასვლას. თუმცა ბოლო წლებში ემიგრაციასთან დაკავშირებით, დამოკიდებულება შეცვალა იაპონიის მთავრობამ. რადგანაც იაპონია, ისევე როგორც სხვა განვითარებული ქვეყნების უმრავლესობას პრობლემები შეექმნა, რაც ძირითადად დაბალი შობადობის და გაზრდილი სიცოცხლის მაჩვენებლებში გამოიხატება. (იაპონიას მთელ პლანეტაზე სიცოცხლის ხანგრძლივობის ყველაზე დიდი მაჩვენებელი აქვს და აგრძელებს ზრდას!) თანამედროვე თაობები უფრო მეტად არის ორნეტირებული კარიერულ წინსვლაზე, ვიდრე ოჯახზე. აღნიშნულ პრობლემას შეუძლია საბოლოო ჯამში დემოგრაფიულ კრიზისამდე მიიყვანოს იაპონია. იაპონიის მთავრობამ მიიღო გადანაცვლებები, რომ მიმდინარე პრობლემის გამწვავება შესაძლოა შრომითი მიგრანტების ჩართულობით იყოს თავიდან აცილებული. პრემიერ მინისტრმა, შინზო აბემ პარლამენტის მხარდაჭერით 2018 წელს მიიღო ახალი სამედიკაციო კანონი, რის საფუძველზეც იაპონიაში დამკვიდრდა სამუშაო ვიზის რამდენიმე კატეგორია, რაზედაც დიდ იმედებს ამყარებენ იაპონიის მთავრობის წარმომადგენლები (მუშახელის მწვავე დეფიციტის აღმოფხვრა, დემოგრაფიული პრობლემების გადანაცვლა და ა.შ. [8].

დასკვნა

საბოლოო ჯამში, ყველა ქვეყნის ხელისუფლება თანხმდება, რომ ემიგრაცია აუცილებელია. საჭიროა სწორად გავმიჯნოთ მისი დადებითი და უარყოფითი გავლენები, ჩვენი ქვეყნისა და ხალხის სასიკეთოდ გამოვიყენოთ სხვა, უფრო განვითარებული ქვეყნების მიერ გატარებული რეფორმები და დანერგილი პრაქტიკა ემიგრაციასთან დაკავშირებით.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო. (უნარებზე საწარმოთა მოთხოვნის კვლევა 2020 წ.)
2. სალომე სილაგაძე: ინტელექტუალური მიგრაციის თანამედროვე ტენდენციები 2020 წ.

3. ზუბიაშვილი თ. 1999 წ. თანამედროვე საერთაშორისო მიგრაცია. თბილისი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა

4. ზუბიაშვილი “გლობალიზაცია და მიგრაციული პროცესები” თბილისი 2017.

5. World migration report 2018 //

https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2018_en.pdf

6. Summit on Refugees and Migrants Begins as IOM Joins the United Nations // <https://www.iom.int/news/summit-refugees-and-migrants-begins-iom-joins-united-nations>

7. The 2006 High-level Dialogue on International Migration and Development // <http://www.un.org/esa/population/migration/hld/>.

8. Глобальный форум по миграции и развитию

<http://www.un.org/ru/development/migration/forum.shtml>.

REFERENCES:

1. Ministry of Economy and Sustainable Development of Georgia. (Enterprise Demand Survey on Skills 2020)

2. Salome Silagadze: Modern Trends in Intellectual Migration in 2020.

3. Zubiashvili T. 1999 Modern International Migration. Tbilisi, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University Publishing House.

4. Zubiashvili T. 2017 Globalization and migration processes.

5. World migration report 2018 // https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2018_en.pdf

6. Summit on Refugees and Migrants Begins as IOM Joins the United Nations // <https://www.iom.int/news/summit-refugees-and-migrants-begins-iom-joins-united-nations>

7. The 2006 High-level Dialogue on International Migration and Development // <http://www.un.org/esa/population/migration/hld/>.

8. Global Forum on Migration and Development <http://www.un.org/ru/development/migration/forum.shtml>.

MIGRATION PROCESSES IN THE WORLD AND IN GEORGIA

Ana Baratashvili,

PhD student of GTU

baratashvilian@gmail.com

RESUME

Migration is an already existing part of human existence. The main driving force of migration is the prospects of a successful life. Even in prehistoric times, the reason people moved was for life, for hunting, for allowing crops, and so on. Finding more favorable areas and their purpose.

Unfortunately, there is also a history of migration, similar: natural disaster, civil and war between countries. Frequent cases of leaving the homeland are cited as the cause of political persecution. According to world statistics, asylum for other countries, they differ in that people write, are to leave their homeland for a non-traditional orientation. They are only because they are in fear of physical destruction. After reviewing and confirming the above results, asylum seekers are granted legal status - refugees. People with refugee status, will be citizens of countries where their rights will be more protected.

The number of people who have emigrated in recent decades has been steadily increasing, for many reasons. Among them: the simplification of access to the Internet, the introduction of visa-free travel regimes and the community between nations, for these reasons it's a small technology, making it easier to make the decision to emigrate. The primary reason for emigrating is to get well-being in Georgia, as well as around the world.

Keywords: Emigration, Economy, Strategy, World, International Relations, Refugee, Population.